

ศักยภาพของประเทศไทยด้านธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย: การวิเคราะห์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ที่เกื้อหนุนธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย*,**

Potential of Thailand in Foreign Film Production Business: The Analysis of Small and Medium Enterprise that Encouraging Foreign Film Production Business in Thailand

เศรษฐา วีระธรรมานนท์*** Settha Veerathunmanon***
อารีรัตน์ ใจประดับ**** Areerut Jaipadub****

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ สภาพการณ์ สภาพะทางธุรกิจ รวมถึงความพร้อม และขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ระเบียบวิธีการ

*วันที่รับบทความ 20 ธันวาคม 2561; วันที่แก้ไขบทความ 22 เมษายน 2562; วันที่ตอบรับบทความ 10 พฤษภาคม 2562

**งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

***คณบดี คณะดิจิทัลมีเดียและศิลปะภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ช่องทางการติดต่อ: 41/100 ซอยนวมินทร์ 111 เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10230 หรือ 081 750 4848 หรือ settha.v@bu.ac.th
***Dean, School of Digital Media and Cinematic Arts, Bangkok University, Bangkok, Thailand Telephone: 081 750 4848 E-mail: settha.v@bu.ac.th

****อาจารย์คณะดิจิทัลมีเดียและศิลปะภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ช่องทางการติดต่อ: 323/45 หมู่ 2 ซอยรอง 1 การเคหะทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 หรือ 080 782 9393 หรือ areerut.j@bu.ac.th

****Lecturer, School of Digital Media and Cinematic Arts, Bangkok University, Bangkok, Thailand Telephone: 080 782 9393 E-mail: areerut.j@bu.ac.th

วิจัยแบ่งออกเป็น 3 วิธี ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก จำนวน 54 คน และการสนทนากลุ่มเจาะจง จำนวน 64 คน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) กลุ่มธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย 2) กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย และ 3) กลุ่มบุคลากรที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีความพร้อมทางด้านบุคลากร พื้นที่ถ่ายทำ และธุรกิจที่เชื่อมโยง แม้จะยังมีอุปสรรคในเรื่องกระบวนการในการขออนุญาตในการถ่ายทำ แต่ทางหน่วยงานภาครัฐเองก็พยายามที่จะปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น และรวดเร็ว ทางด้านแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งผู้ประกอบการกองถ่าย บุคลากรในกองถ่าย บุคลากรในพื้นที่ และหน่วยงานราชการ โดยบทบาทในการพัฒนาศักยภาพสามารถแบ่งออกเป็น 3 ภาคส่วน ได้แก่ บทบาทของภาครัฐ บทบาทของภาคเอกชน และบทบาทของภาคการศึกษา

ดังนั้น ในการพัฒนาธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยอย่างยั่งยืน และให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษาจึงต้องมีความร่วมมือกัน รวมถึงวิเคราะห์ติดตาม สภาพการณ์ และสภาวะทางธุรกิจของธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย และเตรียมความพร้อม และ

ชี้ความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

คำสำคัญ: ธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย / วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม / อุตสาหกรรมภาพยนตร์

Abstract

This research is qualitative research. The objectives are to study and analyze circumstances, including with readiness and potential in competition of entrepreneurs and related accessory in foreign film production business in Thailand. The methodology is divided into 3 methods which are documentary research, 54 participants for an in-depth interview, and 64 participants for a focused group interview. The target groups are; 1) group of foreign film production businesses in Thailand, 2) group of related businesses to foreign film production business in Thailand, and 3) group of personnel in related government sectors.

The findings indicate that Thailand is ready for crew, location, and connecting business. Although, the obstacles still remain in process of requesting for permission for production. By the way, government sectors are trying to rectify for every side to execute conveniently and rapidly. For the guidance in potential development of foreign film production business entrepreneurs in Thailand, it requires cooperation from many units, such as, film production cooperators, production personnel, local and governmental personals. Roles of potential development are divided into 3 parts which are; 1) government sectors' role, 2) private sectors' role, and 3) educational sectors' role.

In consequence, foreign film production businesses in Thailand development sustainably and concretely, both government, private, and educational sectors must collaborate to analyze and monitor the circumstances and state of business for foreign film production businesses in Thailand, and be prepared for readiness and potential in competition of other entrepreneurs, personnel, and related accessory in the foreign film production business in Thailand.

Keywords: Foreign film production business in Thailand / Small and medium enterprise / Film Industry

บทนำ

อุตสาหกรรมภาพยนตร์เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมซูเปอร์คลัสเตอร์ (Super Cluster) ในหมวดอุตสาหกรรมดิจิทัล ที่รัฐบาลเล็งเห็นถึงความสำคัญในการใช้พัฒนาเศรษฐกิจ ในรูปแบบการรวมกลุ่มคลัสเตอร์ซึ่งถือเป็นวาระแห่งชาติและเป็นยุทธศาสตร์หลักในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) นโยบายคลัสเตอร์ (Cluster) จึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ ทั้งการแข่งขันระดับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และระดับนานาชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) ซึ่งกระบวนการคลัสเตอร์ เป็นกระบวนการที่สนับสนุนและเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อเพิ่มผลิตภาพและเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ที่ช่วยต่อยอดองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาสินค้าและบริการ และการสร้างนวัตกรรมเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (วรกานต์ แซ่ลิ้ม, 2558)

ธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์เป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้มหาศาล ทั้งรายได้หลักและรายได้เชิงซ้อน โดยรายได้หลักส่วนใหญ่มาจากกระบวนการผลิตที่ต้องจ้างงาน ตั้งแต่นักแสดง ตัวแสดงแทน ทีมงานถ่ายทำ จนถึงการให้บริการตัดต่อ (Post-Production) ในขั้นตอนสุดท้าย และบริการรองรับแบบครบวงจร (One Stop Service) ส่วนรายได้เชิงซ้อน คือรายได้ที่มาจากธุรกิจอื่น ๆ ที่เชื่อมโยง เช่น ธุรกิจการค้าและบริการในพื้นที่ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ธุรกิจบริการท่องเที่ยว ธุรกิจออกแบบตัดเย็บ ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ร้าน

ของที่ระลึก บริการรถตู้ นวดแผนโบราณ และสปา เป็นต้น

อุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย มีข้อได้เปรียบในการทำให้กองถ่าย ภาพยนตร์ต่างประเทศตัดสินใจเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศ ได้แก่ ด้านสถานที่ถ่ายทำที่สวยงาม ด้านการผลิต และบุคลากร (Production & Man Power) ซึ่งประเทศไทยมีบุคลากรที่มีประสบการณ์ มีประสิทธิภาพ และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการถ่ายทำภาพยนตร์ จึงเป็นจุดดึงดูดให้ผู้กำกับ ต่างชาติเลือกที่จะมาถ่ายทำในประเทศไทย (วีระศักดิ์ โควสุรัตน์, 2559) เพราะเชื่อมั่นในทักษะความสามารถและความเป็นมืออาชีพของทีมงานไทย นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัย และมีราคาต้นทุนในการถ่ายทำที่เหมาะสม ทั้งนี้การตั้งเป้าให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทำภาพยนตร์จะช่วยเสริมแรงให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางในมิติด้านอื่นๆ เช่น Tourism Hub, Logistic Hub, Medical Hub และยิ่งเอื้อประโยชน์ให้กับ ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศด้วยการขายสินค้า อาหาร และเครื่องแต่งกาย เป็นการส่งออกตราสินค้า (Brand) “ประเทศไทย” สู่อุตสาหกรรมโลก (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2556)

ในอดีตประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความโดดเด่นเพียงรายเดียวที่เป็นเป้าหมายการถ่ายทำภาพยนตร์ดังในอาเซียนแต่ปัจจุบันหลายประเทศ เริ่มเล็งเห็นผลประโยชน์ที่ได้จากการถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศ จึงมีการ สนับสนุนด้วยมาตรการทางด้านภาษี ไม่ว่าจะเป็นมาเลเซีย ที่ให้คืนภาษี 30 เปอร์เซ็นต์ (มินตรา อะแดร์, 2560) จีนและสิงคโปร์ให้ภาษีคืน 40 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ประเทศไทยจะสูญเสียรายได้หลักแล้ว ยังสูญเสียรายได้เชิงซ้อนที่ ได้จากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการถ่ายทำ ภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยด้วย

จากข้อมูลข้างต้น ซึ่งให้เห็นว่าประเทศไทยมีความพร้อมของปัจจัย
เชื้อ ปัจจัยนำ และปัจจัยเสริม ที่เชื่อมั่นได้ว่าจะมีความพร้อมในการที่จะรองรับ
ธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยได้ แต่ยังไม่มีการ
วิจัยขั้นใดศึกษาและวิเคราะห์ได้ว่า สภาพการณ์ของการถ่ายทำภาพยนตร์
ต่างประเทศในประเทศไทยเป็นอย่างไร มีความพร้อมและความสามารถ
ที่จะรองรับปริมาณงานที่อาจเพิ่มขึ้นตามความนิยมได้หรือไม่ เนื่องจาก
ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ขณะ
เดียวกันหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่างประกาศจุดยืน
ว่าจะส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นทำเลถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศไป
พร้อมกัน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องวิเคราะห์ถึงมิติของความ
พร้อมดังกล่าว อย่างละเอียด รวมถึงการวิเคราะห์ขีดความสามารถที่แท้
จริงของประเทศไทยว่าเป็นอย่างไร จะสามารถรองรับธุรกิจการถ่ายทำ
ภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยได้จริงหรือไม่ ทั้งนี้ธุรกิจการถ่าย
ทำภาพยนตร์ถือเป็นการรวมกลุ่มธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
เพราะครอบคลุมกิจการหลากหลาย ได้แก่ บริษัทรับจ้างถ่ายทำภาพยนตร์
(Production House) บริษัทให้เช่าอุปกรณ์ในการถ่ายทำภาพยนตร์ (Rental
House) บริษัทจัดหานักแสดง บริษัทรับตัดต่อทำสีภาพยนตร์และทำเสียง
ประกอบ รวมทั้งกิจการที่เกี่ยวเนื่องธุรกิจภาพยนตร์ ได้แก่ ภาคธุรกิจการค้า
และบริการในพื้นที่ ธุรกิจโรงแรม สถาบันการเงิน อาหารและเครื่องดื่ม ห้าง
สรรพสินค้า ร้านขายของที่ระลึก บริษัทเช่ารถตู้ และร้านนวดสปา ซึ่งหาก
มีการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลต่อ
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมที่กระจายอยู่ตามจังหวัดและ
ภูมิภาคต่าง ๆ หรือไม่ กล่าวคือ มีเพียงผู้ซึ่งเห็นว่าหากมีการถ่ายทำภาพยนตร์

ต่างประเทศในประเทศไทยจะส่งผลต่อเศรษฐกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แต่ยังไม่มีการวิเคราะห์ให้ทราบถึงเหตุการณ์ถ่วงแท้ที่จะเกิดขึ้นจริง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงพิจารณาว่ามีความจำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงสภาพการณ์ และสภาวะทางธุรกิจของธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ซึ่งการวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะได้ชุดความรู้ อันเป็นข้อมูลที่จะชี้นำไปสู่การวิเคราะห์ถึงศักยภาพของประเทศไทยทางด้านธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยไปพร้อมๆ กับการวิเคราะห์ความพร้อมของธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ สภาพการณ์ และสภาวะทางธุรกิจของธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความพร้อม และขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยเท่านั้น

2. บุคลากรที่สนใจศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

2.1 กลุ่มธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ได้แก่ กลุ่มเจ้าของธุรกิจ และผู้ประกอบการกองถ่ายต่างประเทศ กลุ่มลูกจ้าง ได้แก่ ช่างกล้อง ช่างไฟ และผู้จัดการกองถ่าย และกลุ่มบริษัท หรือกองถ่ายต่างประเทศ ได้แก่ ผู้กำกับ ผู้ประสานงาน โปรดิวเซอร์ จำนวน 59 คน

2.2 กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ได้แก่ กลุ่มเจ้าของธุรกิจ เจ้าของโรงแรม ผู้จัดการรีสอร์ท และเจ้าของธุรกิจรถตู้กองถ่าย กลุ่มลูกจ้าง ได้แก่ พนักงานต้อนรับของโรงแรม และพนักงานขับรถตู้กองถ่าย จำนวน 47 คน

2.3 กลุ่มบุคลากรที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงแรงงาน และกองกิจการภาพยนตร์ จำนวน 12 คน

3. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2560 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2561

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะและบทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SME ซึ่งย่อมาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Small and Medium Enterprises” ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ กิจการการผลิต (Production Sector) ครอบคลุมการผลิตใน

ภาคเกษตรกรรม (Agricultural Processing) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing) และเหมืองแร่ (Mining) กิจการการค้า (Trading Sector) ครอบคลุมการค้าส่ง (Wholesale) และการค้าปลีก (Retail) และกิจการบริการ (Service Sector) (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2543)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นกลุ่มวิสาหกิจส่วนใหญ่ในประเทศ ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง และเป็นภาคธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการลงทุนในประเทศ เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักเป็นธุรกิจสำหรับให้ผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาลงทุน และพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ต่อไป วิชัย โถสุวรรณจินดา (2549) และสุภาพร ดันดิสันติสม (2545) กล่าวว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นธุรกิจที่มีบทบาทและมีความสำคัญต่อประเทศชาติหลายประการ ได้แก่ การสร้างงานใหม่ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ พัฒนาผู้ประกอบการรายใหม่ เพิ่มการแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ กระจายรายได้ และพัฒนาประเทศ เพิ่มการระดมทุนจากแหล่งทุนเข้าสู่ระบบ สนับสนุนธุรกิจที่มีขนาดใหญ่กว่าในการผลิตสินค้า ช่วยประหยัดและเพิ่มเงินตราต่างประเทศ เป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างธุรกิจขนาดใหญ่กับภาคการผลิต และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาธุรกิจไปสู่ธุรกิจขนาดใหญ่

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับธุรกิจภาพยนตร์

ธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์เป็นการรวมกลุ่มธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น บริษัทรับจ้างถ่ายทำภาพยนตร์ (Production House) บริษัทให้เช่าอุปกรณ์ในการถ่ายทำภาพยนตร์ (Rental House)

บริษัทจัดหานักแสดง บริษัทรับตัดต่อทำสีภาพยนตร์และทำเสียงประกอบ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ไม่ได้เป็นเพียงธุรกิจกลุ่มเดียว แต่เกิดจากการรวมตัวของหลายธุรกิจเข้าด้วยกัน และที่สำคัญมีกลไกที่ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีการเติบโตทั้งในด้านผลกำไรและผลตอบแทน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภาพยนตร์มี 2 ลักษณะ คือ

1) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผลิตงานให้กับธุรกิจภาพยนตร์ขนาดใหญ่ในกระบวนการก่อนการผลิต เช่น ผู้เขียนบท การจัดเตรียมเสื้อผ้า การจัดหาอุปกรณ์การถ่ายทำ บริษัทให้เช่าอุปกรณ์ในการถ่ายทำ บริษัทจัดหานักแสดง และกระบวนการหลังการผลิต เช่น บริษัทรับตัดต่อทำสีภาพยนตร์ทำเสียงประกอบ เป็นต้น

2) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เกี่ยวเนื่องธุรกิจภาพยนตร์ ได้แก่ ภาคธุรกิจการค้า และบริการในพื้นที่ ธุรกิจโรงแรม สถาบันการเงิน อาหารและเครื่องดื่ม ห้างสรรพสินค้า ร้านขายของที่ระลึก บริษัทเช่ารถตู้ และร้านนวดสปา เป็นต้น โดยบทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในลักษณะนี้เป็นเสมือนกับผู้ช่วยสนับสนุนการผลิตเฉพาะด้านในสายการผลิตขนาดใหญ่ หรือสนับสนุนธุรกิจภาพยนตร์และเอื้ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภาพยนตร์เป็นธุรกิจที่ขยายกว้างขวาง มีการลงทุนและทำรายได้ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจอย่างมาก (รักसानต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2545) เป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ สร้างความยั่งยืนที่ดีให้แก่ประชาชนในประเทศ และปัจจัยเกี่ยวเนื่องจากการค้าเสรีทำให้

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เริ่มมีบทบาทสำคัญในธุรกิจระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น (Organisation for Economic Co-operation and Development [OECD], 1997)

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเอกสาร (Document Analysis) และการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดคำถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพการณ์และสภาวะทางธุรกิจของธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ความพร้อม และขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ รวมถึงแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มผู้รู้หลัก ทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด จำนวน 54 คน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการไทยที่ดำเนินธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยจำนวน 15 คน กลุ่มบริษัทหรือกองถ่ายต่างประเทศที่เข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทย ได้แก่ ผู้กำกับ ผู้ประสานงาน โปรดิวเซอร์ และทีมงาน จำนวน 12 คน ผู้ประกอบการไทยที่ดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ได้แก่ เจ้าของโรงแรม เจ้าของร้านอาหาร และบริษัทเช่ารถตู้ จำนวน 15 คน และบุคลากรที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานราชการ

ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงแรงงาน กรมอุทยานแห่งชาติ และกองกิจการภาพยนตร์ จำนวน 12 คน

2. การสนทนากลุ่มเจาะจง เพื่อวิเคราะห์ความพร้อม ศักยภาพ และสมรรถนะของคณะทำงานไทยในธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลจะมุ่งเน้นไปที่กลุ่มพนักงานในระดับปฏิบัติการ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 64 คน ได้แก่ กลุ่มธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ได้แก่ ช่างกล้อง ช่างไฟ ผู้จัดการกองถ่าย และช่างแต่งหน้า-ทำผม จำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน และกลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ได้แก่ พนักงานต้อนรับของโรงแรม พนักงานขับรถตู้กองถ่าย จำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน

ผลการวิจัย

สภาพการณ์และสภาวะทางธุรกิจของธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

การถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านผู้ประกอบการ ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และภาครัฐ ที่ให้ความสำคัญและสนับสนุนพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร อุปกรณ์ โครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: เปรียบเทียบสภาพการณ์การเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

สภาพการณ์ในอดีต	สภาพการณ์ปัจจุบัน	การเปลี่ยนแปลง
ด้านบุคลากร		
1. บุคลากรยังไม่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ 2. บุคลากรเป็นได้เพียงผู้ช่วยกล้อง 3. บุคลากรทำงานเน้นคุณภาพเพื่อสร้างความไว้วางใจจากกองถ่ายทำภาพยนตร์จากต่างประเทศ	1. ทีมงานมีฝีมือและความเชี่ยวชาญจนเป็นที่ยอมรับจากชาวต่างชาติ 2. บุคลากรพัฒนาตนเองจนเป็นบริษัทให้เช่าอุปกรณ์การถ่ายทำ 3. การทำงานเน้นคุณภาพและบริการที่ดีเพื่อดึงดูดลูกค้าเนื่องจากมีการแข่งขันสูงทั้งในประเทศ และต่างประเทศ	1. ทีมงานนำประสบการณ์ที่ทำงานร่วมกับกองถ่ายทำต่างประเทศมาพัฒนาความรู้ความสามารถจนเป็นที่ยอมรับ 2. ประเทศเพื่อนบ้านจ้างทีมงานจากไทยเพราะฝีมือ แต่ในระยะไม่นานเขาจะพัฒนาฝีมือตนเองให้เทียบเท่ากับคนไทยได้เช่นกัน
ด้านพื้นที่ถ่ายทำ		
1. สถานที่ยังสดใหม่ 2. ทรัพยากรธรรมชาติสวยงาม 3. ค่าสถานที่ไม่แพง	1. สถานที่ถ่ายทำเริ่มซ้ำ 2. ค่าสถานที่แพงขึ้น 3. ประเทศเพื่อนบ้านมีสถานที่สวยงาม และแปลกใหม่	1. นายทุนเริ่มมองหาสถานที่แปลกใหม่และราคาถูก 2. ฉากบางฉากไม่จำเป็นต้องถ่ายทำในสถานที่จริงเสมอไป

สภาพการณ์ในอดีต	สภาพการณ์ปัจจุบัน	การเปลี่ยนแปลง
ด้านธุรกิจที่เชื่อมโยง		
1. ที่พักโรงแรม ร้านอาหารยังไม่สามารถรองรับกองถ่ายขนาดใหญ่ได้ เพราะกองถ่ายต่างประเทศยังไม่มั่นใจทีมงานในประเทศ จึงนำทั้งคนและอุปกรณ์มาเอง 2. สถานที่ท่องเที่ยวยังคงสวยงาม	1. สถานที่พักโรงแรม ร้านอาหาร การคมนาคม มีความพร้อม สะดวกสบายมากขึ้น 2. ธุรกิจท่องเที่ยวมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง	1. เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นร้านอาหาร ของฝาก สปา ร้านขายของชำ 2. เกิดการจ้างงานคนในชุมชน เช่น ตัวประกอบ เข้าฉาก คนขนของ คนทำอาหาร เป็นต้น
นโยบายของภาครัฐ		
รัฐบาลไทย และรัฐบาลในแต่ละประเทศยังไม่เห็นความสำคัญ และผลประโยชน์ที่จะได้รับจากธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศ	1. มีการกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแลโดยเฉพาะ 2. มีพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. 2551 3. มีนโยบาย One Stop Service 4. มีนโยบายคืนภาษี	รัฐบาลพยายามสนับสนุนด้วยการออกกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแต่ด้วยระบบการทำงานของรัฐมีความซับซ้อนและมีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ จึงทำให้ถูกมองว่าการทำงานล่าช้า

สำหรับปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยใน ประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันมากที่สุดคือปัจจัยด้านบุคลากรและทีมงานในประเทศไทยที่มีความเป็นมืออาชีพ

เต็มใจทำงาน มีความอ่อนน้อม และประนีประนอม อุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทำภาพยนตร์เพียบพร้อมทำให้ผลงานที่ออกมาคุ้มค่างบราคา ทำให้ลูกค้าพอใจ รองลงมาคือพื้นที่ถ่ายทำ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม และมีวัฒนธรรมประเพณีและชนชาติที่หลากหลาย ปัจจัยธุรกิจที่เกี่ยวข้องและสนับสนุน เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว ที่พักโรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้า ธุรกิจให้เช่ารถ ซึ่งธุรกิจที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่กองถ่ายทำภาพยนตร์จะนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจ และอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน คือ นโยบายของภาครัฐที่ให้การสนับสนุน เช่น การคืนภาษี เป็นต้น

ความพร้อมและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

1. ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของประเทศไทยในการรองรับการเข้ามาของกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศ

ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทำภาพยนตร์ ได้แก่ ผู้ประสานงานกองถ่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ บริษัทประสานงานกองถ่ายภาพยนตร์ต่างประเทศ (Film Co-Production Company) บริษัทให้เช่าอุปกรณ์ถ่ายทำภาพยนตร์ (Film Equipment Rental Company) และบริษัทรับผลิตภาพยนตร์ (Film Production House) นำมาการวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของประเทศไทยในการรองรับการเข้ามาของกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศ ในด้านต่าง ๆ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบของประเทศไทยในการรองรับการเข้ามาของกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศ

ข้อได้เปรียบ	ข้อเสียเปรียบ
ด้านบุคลากร	
- ทีมงานคนไทยมีความรู้ ทักษะ รวมทั้งเรื่องทัศนคติ ความมีน้ำใจ การทำงานร่วมกันทำให้ชาวต่างชาติเกิดความประทับใจ	- ข้อด้อยของทีมงานไทยที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือเรื่องการสื่อสารภาษาต่างประเทศ - ผู้ประสานงานกองถ่ายที่ยังมีประสบการณ์น้อย หรือกลัวไม่ไต่งาน จะไม่กล้าที่จะต่อรองกับลูกค้า ลูกค้าอยากได้อะไรก็จัดให้อย่างไม่มีการขอสงสัย มันส่งผลกระทบต่อระบบการทำงานของทีมงาน ความปลอดภัยในการทำงาน
ด้านพื้นที่ถ่ายทำ	
- มี Studio Park ที่มีมาตรฐานระดับโลกที่ใช้รองรับ - ความหลากหลายของ Location เช่น Night Life ตลาดสด - ภูมิประเทศสวยงาม มีครบทั้งทะเลภูเขา น้ำตก สามารถถ่ายทำได้ตลอดทั้งปี	- พื้นที่ในบางพื้นที่ของประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น จังหวัดแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - บางพื้นที่มีการใช้ในการถ่ายทำซ้ำมากเกินไป เช่น จังหวัดแถบทะเลอันดามัน เชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร

ข้อได้เปรียบ	ข้อเสียเปรียบ
ด้านธุรกิจที่เชื่อมโยง	
ธุรกิจที่เชื่อมโยงกับธุรกิจภาพยนตร์ในประเทศไทย มีศักยภาพและความพร้อมในการรองรับกองถ่ายทำภาพยนตร์จากต่างประเทศ สามารถอำนวยความสะดวกสบายให้กองถ่ายทำ เช่น ที่พัก โรงแรม มีหลายราคาหลายระดับสามารถให้บริการตั้งแต่ทีมงานจนถึงดารานักแสดงได้ มีอาหารอร่อย มีสถานที่ท่องเที่ยวสวยงาม และการเดินทางสะดวก	ทีมงานกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศบางทีมไม่ได้เข้ามาอย่างถูกต้อง แต่แอบแฝงเข้ามากับบริษัทท่องเที่ยว
ด้านนโยบายภาครัฐ	
- มีหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กรมการท่องเที่ยว กองกิจการภาพยนตร์ และมี Film Board เป็นผู้ประสานงาน - มีนโยบาย One Stop Service เพื่อลดขั้นตอน การดำเนินงาน - มีนโยบายด้านภาษี Incentive Measures	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาถ่ายทำของกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศยังไม่ชัดเจน และกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ซับซ้อน ทำให้ขั้นตอนการทำงานล่าช้า

2. ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้เกิดการเข้ามาของกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย คือตลาดภาพยนตร์ในประเทศจีนเปิดมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้คณะถ่ายทำภาพยนตร์จากจีนเดินทางเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทยมากขึ้นกว่าแต่ก่อน รวมถึงนโยบายด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและที่ประเทศจีนมองในแง่การอนุรักษ์เท่านั้น แต่ประเทศไทยมองในแง่เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วย ทำให้การคมนาคมสะดวก มีธุรกิจที่อำนวยความสะดวกเพื่อบริการการท่องเที่ยว อันส่งผลดีต่อธุรกิจภาพยนตร์

3. ปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคและปัญหาในการเข้ามาของกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย พบว่า ปัจจุบันทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีการเปิดตัวมากขึ้น มีนโยบายด้านภาษีเพื่อดึงดูดกองถ่ายต่างประเทศทำให้เกิดการแข่งขันสูง ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกอยู่ในช่วงขาลง ค่าเงินแข็ง ทำให้กองถ่ายภาพยนตร์จากต่างประเทศมีเงินในการลงทุนน้อย

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยพบว่าผู้ที่มีบทบาทสำคัญประกอบด้วย 3 ภาคส่วน ดังนี้

1. ภาครัฐ: ต้องพิจารณานโยบาย กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยให้ทันสมัยให้สอดคล้องกับบริบทของกระแสโลกาภิวัตน์ อีกทั้งภาครัฐไม่ควรมองประเทศเพื่อนบ้านว่าเป็นเพียงคู่แข่ง แต่ควรมองแนวทางการพัฒนาจากประเทศ

เพื่อนบ้านด้วย เช่น พม่า เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย เป็นต้นว่าเขามีการพัฒนาอย่างไรบ้าง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาให้กับประเทศไทย รวมถึงภาครัฐควรสนับสนุน เป็นผู้กำหนดแนวนโยบาย และสนับสนุนเงินทุนในเบื้องต้น และร่วมมือกับภาคเอกชนในการขับเคลื่อนธุรกิจ เช่น จัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านกองถ่ายภาพยนตร์ หรือจัดตั้งสมาคมกองถ่ายภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

2. ภาคเอกชน: ภาคเอกชนเป็นผู้ประกอบการ เป็นภาคธุรกิจบริการที่ต้องการกำไร ดังนั้น ในแต่ละธุรกิจจะพัฒนาตนเองเพื่อการแข่งขัน และเพื่อความอยู่รอดของกิจการโดยอัตโนมัติ แต่สิ่งที่ยังไม่ชัดเจน คือ ความร่วมมือของภาคเอกชนในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนข้อมูล และมีราคากลางให้เป็นมาตรฐาน ซึ่งจะช่วยให้ลดปัญหาด้านการตัดราคา การเอาเปรียบกองถ่าย ในส่วนนี้ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างจริงจัง โดยที่กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับกองถ่ายทำภาพยนตร์ควรมีแนวทางในการพัฒนาบุคลากร และทีมงานในด้านการเรียนรู้เทคโนโลยี และด้านการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ และภาษาจีน

ส่วนกลุ่มธุรกิจที่เชื่อมโยงนั้น จะมีส่วนช่วยพัฒนาศักยภาพธุรกิจ การถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย คือการให้ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายทำภาพยนตร์ในเบื้องต้น โดยเฉพาะไกด์ท้องถิ่น เพื่อจะได้ช่วยเหลือด้านการประสานงาน ในส่วนของโรงแรมที่พัก ร้านอาหาร และผู้ประกอบการอื่น ๆ ยังไม่ตื่นตัวมากนัก แต่พยายามให้บริการเต็มที่ เพื่อให้เกิดความประทับใจ ให้กลับมาใช้บริการซ้ำ

3. ภาคการศึกษา: โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตร ภาพยนตร์ควรมีทักษะการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี โดยเน้นการเรียนรู้ และ

ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาควบคู่ไปกับความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาและผลิตภาพยนตร์ตลอดจนให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางภาษา และทักษะทางธุรกิจ และการเงินให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการตลาดภาพยนตร์ต่อไป นอกจากนี้ควรมีหลักสูตรที่เปิดสอนเฉพาะทาง เพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรม เช่น หลักสูตรผู้ประสานงานกองถ่ายต่างประเทศ หรือหลักสูตรภาพยนตร์ที่มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาจีน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและตลาดอุตสาหกรรมโลก

สรุปและอภิปรายผล

สภาพการณ์ และสภาวะทางธุรกิจของธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

จากอดีตถึงปัจจุบันการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนามาโดยตลอด จนทำให้เป็นประเทศที่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์ที่ทันสมัยครบครันด้วยเทคโนโลยี แต่ในขณะเดียวกัน ประเทศเพื่อนบ้านก็เล็งเห็นถึงผลประโยชน์จากธุรกิจนี้เช่นเดียวกัน ฉะนั้น หากประเทศไทยต้องการที่จะอยู่เหนือคู่แข่ง สิ่งที่ต้องมี คือความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สำหรับปัจจัยดึงดูดที่มีผลต่อการเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย พบว่ามี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านพื้นที่ถ่ายทำ ปัจจัยด้านธุรกิจที่เชื่อมโยง และปัจจัยด้านนโยบายของภาครัฐ สอดคล้องกับพีรชัย เกิดสินธุ์ และคณะ (2553) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการถ่ายภาพยนตร์ต่างประเทศให้เข้ามาถ่ายทำในประเทศไทย ได้แก่ ความพร้อมในด้านแหล่งท่องเที่ยว

ที่มีความหลากหลาย และสวยงาม บุคลากรมีประสิทธิภาพและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการถ่ายทำภาพยนตร์ในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การวางแผนก่อนการถ่ายทำ (Pre-production) ขั้นตอนการถ่ายทำ (Production) และขั้นตอนหลังการถ่ายทำ (Post-production)

ความพร้อมและขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย มีความพร้อมและขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถรองรับกองถ่ายทำภาพยนตร์จากต่าง ประเทศได้สอดคล้องกับการศึกษาของวีระศักดิ์ ไควสุรัตน์ (2559) ที่พบว่า รัฐบาลไทยให้การสนับสนุนการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในไทย ด้วยการให้กระทรวงการคลังเป็นผู้จัดหาแหล่งทุน โดยนำหลักขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) และความสามารถในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ มาประกอบหลักเกณฑ์การพิจารณาขออนุมัติ โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ รวมทั้งให้มีการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งออกมาตรการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในไทย อำนวยความสะดวกในการถ่ายทำ ด้วยการยกเว้นวีซ่ากองถ่าย ส่งเสริมการร่วมทุนระหว่างผู้ประกอบการไทยและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการเติบโตของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ทั้งระบบ และเป็นแรงดึงดูดกองถ่ายต่างประเทศ ในประเด็นที่ว่าบุคลากรทั้งภาคผู้ประกอบการภาพยนตร์ และภาครัฐมีความพร้อม และขีดความสามารถทางการแข่งขันในธุรกิจการถ่ายทำ

ภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกัน ประเทศไทยนั้นมีความพร้อมด้านพื้นที่การถ่ายทำที่มีความหลากหลาย และธุรกิจที่เชื่อมโยงกับธุรกิจภาพยนตร์ในประเทศไทย ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจที่พักโรงแรม ร้านอาหารร้านของฝาก และธุรกิจให้เช่ายานพาหนะ เป็นต้น มีศักยภาพ มีความพร้อมในการรองรับกองถ่ายทำภาพยนตร์จากต่างประเทศ จึงทำให้ประเทศไทยได้เปรียบคู่แข่ง

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

ผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ได้แก่ บทบาทของภาครัฐ บทบาทของภาคเอกชน และบทบาทของภาคการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) และห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของ Porter (1985) ที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดการตระหนักถึงความเชื่อมโยง การพึ่งพา และการแข่งขันซึ่งกันและกัน ประเทศที่มีศักยภาพและมีขีดความสามารถในการแข่งขันเท่านั้น ที่จะสามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น ในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมภาพยนตร์อย่างยั่งยืนและให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษาจึงต้องมีความร่วมมือกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนโยบายคลัสเตอร์ที่มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่คลัสเตอร์ ทั้งผู้ผลิตต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ (สิริยา คงสมพงษ์, 2557) รวมถึงอุตสาหกรรมสนับสนุน สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย องค์การของรัฐ และเอกชน จากประเด็นดังกล่าว อุตสาหกรรมภาพยนตร์ต้องมีความเชื่อมโยงกันทางธุรกิจหลายกลุ่ม ทั้งผู้ประกอบการ

ธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย และกลุ่มบุคลากรที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1: ความเชื่อมโยงกันทางธุรกิจของธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม ของไมเคิล อี พอร์เตอร์ (Porter, 1985) ที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาค

การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยหวังใช้คุณค่าของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ กิจกรรมก่อนถ่ายทำภาพยนตร์ กิจกรรมการถ่ายทำภาพยนตร์ กิจกรรมหลังการถ่ายทำภาพยนตร์ และกิจกรรมการกระจายและเผยแพร่ภาพยนตร์ (Distribution and Exhibition) ซึ่งใกล้เคียงกับผลศึกษาของศุภเจตน์ จันทรสาส์น และคณะ (2558) ที่พบว่า ห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ได้แก่ การพัฒนาภาพยนตร์ การจัดหาเงินทุน การผลิต การจัดจำหน่าย และการนำออกแสดง

ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานราชการ มีความสัมพันธ์กันในฐานะผู้ประสานงาน ผู้ให้บริการ และผู้ขอใช้บริการ ซึ่งความสัมพันธ์จะเป็นลักษณะของผู้ประสานงานภาคเอกชนขอใช้บริการจากภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับกองถ่ายทำภาพยนตร์จากต่างประเทศ เนื่องจากธุรกิจการให้บริการกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย จำเป็นต้องมีหลายบุคลากร และเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินงานเกิดความล่าช้า และอาจมีความเห็นต่าง หรือไม่เข้าใจกัน แต่ทุกฝ่ายต้องทำตามหน้าที่ หรือกฎระเบียบ และเพื่อผลประโยชน์ของประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องอำนวยความสะดวกให้กับกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศซึ่งเป็นลูกค้าด้วย

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2556). สร้างแบรนด์ “ประเทศไทย”
สู่การเป็น Hub ธุรกิจบันเทิงในอาเซียน. *DITP* ซีรีส์ของการค้า,
3(28), 3-5.

พีรชัย เกิดสินธุ์, รัตนา จักกะพาก, โสภภาวรณ บุญนิมิตร และเศรษฐา
วีระธรรมานนท์ (2553). ภาพอนาคตอาณาจักรภาพยนตร์ใน
ประเทศไทย: แนวทางการสร้างและบริหารจัดการ. สืบค้นเมื่อ 8
กรกฎาคม 2560, จาก <http://www.ocac.go.th/userfiles/53-7.pdf>
มินตรา อะแดร์. (2560). ธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์รายได้ดีในอาเซียน. สืบค้น
เมื่อ 23 สิงหาคม 2560, จาก [http://www.tnnthailand.com/
news_detail.php?id=144198&t=news](http://www.tnnthailand.com/news_detail.php?id=144198&t=news)

38

รักศานต์วิวัฒน์สินอุดม. (2545). แนวทางการส่งเสริมการค้าถ่ายทำภาพยนตร์
ต่างประเทศในประเทศไทย: รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ:
กรมประชาสัมพันธ์ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

วรกานต์ แซ่ลิ้ม. (2558). อนาคตไทยก้าวไกลด้วยคลัสเตอร์. *วารสารส่งเสริม
การลงทุน*, 26(12), 9-18.

วิชัย โสภวรณจินดา. (2549). *ครบเครื่องเรื่องการบริหารธุรกิจขนาดย่อม
(แนวปฏิบัติและกรณีศึกษา)* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สมาคม
ส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

วีระศักดิ์ โควสุรัตน์. (2559). ไทยแลนด์ 4.0 ดึงดูดกองถ่าย. *เดลินิวส์*.
สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2559, จาก [http://www.dailynews.co.th/
article/501803](http://www.dailynews.co.th/article/501803)

ศุภเจตน์จันทร์สาส์น, อรรยา สิงห์สงบ, กาญจนา ส่งวัฒนา, ปริญญา ภัทษา, และปาน จินดาพล. (2558). *การยกระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยภายใต้การค้าเสรี: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2543). *พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

สำนักวิชาการ (2558). *คลังสเตอร์: การรวมกลุ่มธุรกิจเพื่อการแข่งขัน*.

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สิริยา คงสมพงษ์. (2557). *การสร้างมูลค่าจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ: โครงการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการแก่ผู้บริหารระดับสูงภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานการพัฒนาระบบราชการ.

สุภาพร ตันติสันติสม. (2545). *การจัดการธุรกิจขนาดย่อม*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม.

Organisation for Economic Co-operation and Development. (1997). *Globalization and small and medium enterprises (SMEs)*. Paris: OECD.

Porter, M. (1985). *Competitive advantage creating and sustaining superior performance*. New York: The Free Press.

Bibliography

- Academic Bureau. (2015). *Cluster: Business integration for competition*. Bangkok: Secretariat of the House of Representatives. (In Thai).
- Department of International Trade Promotion. (2013). Brand Building “Thailand” to become an entertainment business hub in ASEAN. *Think Trade Think DITP*, 3(28), 3-5. (In Thai).
- Mintra Adare. (2010). *Good income in filmmaking business in ASEAN*. Retrieved August 23, 2017, from http://www.tnonthailand.com/news_detail.php?id=144198&t=news. (In Thai).
- Office of the Council of State. (2000). *Supporting of Small and Medium Enterprises Act in 2000*. Bangkok. (In Thai).
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (1997). *Globalization and small and medium enterprises (SMEs)*. Paris: OECD.
- Peerachai Kerdsin, Rattana Chakkapak, Sopawan Boonnimit and Settha Veerathamnon (2010). *The Scenario of Movie Town in Thailand: Direction for Setting up and Management*. Retrieved July 8, 2017, from <http://www.ocac.go.th/userfiles/53-7.pdf>. (In Thai).
- Porter, M. (1985). *Competitive advantage creating and sustaining superior performance*. New York: The Free Press.

- Raksarn Wiwatsinudom. (2002). *Guidelines for promoting foreign film production in Thailand*. Research Report. Bangkok: Department of Public Relations And Tourism Authority of Thailand. (In Thai).
- Siraya Kongsomphong. (2014). *Creating Value from upstream to downstream: Management developing project for senior government officials*. Bangkok: Office of the Public Sector Development Commission. (In Thai).
- Supaporn Tantisantisom. (2002). *Small business management*. Bangkok: Faculty of Management Science. Chandrakasem Rajabhat University. (In Thai).
- Suphachet Chanasan, Orraya Singkhao, Kanchana Songwattana, Paniya Phakha, and Pan Chinda phol. (2015). *Enhancing the competitive advantage of the Thai film industry under Free trade*. Research Report. Bangkok: Thailand Research Fund (TRF). (In Thai).
- Veerasak Kowsurat. (2016). Attracts the film production by Thailand 4.0. *Daily News*. Retrieved October 26, 2016, from <http://www.dailynews.co.th/article/501803>.). (In Thai).

Wichai Thansuwanchinda. (2006). *Covering all about small business administration (Guidelines and case studies)*. 9th Edition. Bangkok: Technology Promotion Association (Thai-Japan). (In Thai).

Worakan Sae-Lim. (2015). The future of Thailand with A Cluster. *BOI e-Journal*, 26 (12), 9-18. (In Thai).